

Голас Радзімы

№ 27 (1442)
8 ліпеня 1976 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Цана 2 кап.
Год выдання 21-ы

У ІМЯ МІРУ І САЦЫЯЛЬНАГА ПРАГРЭСУ

КАНФЕРЭНЦЫЯ КАМУНІСТЫЧНЫХ І РАБОЧЫХ ПАРТЫЙ ЕЎРОПЫ

«МОЖНА СКАЗАЦЬ, ШТО МЫ РАЗАМ НАМЕЦІЛІ ДОБРЫ МАРШРУТ ДЛЯ РУХУ НАПЕРАД — НАПЕРАД ДА ЕЎРОПЫ МІРУ, БЯСПЕКІ, СУПРАЦОЎНІЦТВА І САЦЫЯЛЬНАГА ПРАГРЭСУ. ГЭТЫМ МАРШРУТАМ МЫ ХОЧАМ ІСЦІ РАЗАМ З УСІМІ, ХТО ГАТОЎ ЗМАГАЦА ЗА ТЫЯ Ж МЭТЫ».

[З выступлення кіраўніка дэлегацыі КПСС Генеральнага сакратара ЦК КПСС Л. Брэжнева на прыёме ў гонар удзельнікаў Канферэнцыі камуністычных і рабочых партый Еўропы].

З прамовай на канферэнцыі выступае кіраўнік дэлегацыі КПСС Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. БРЭЖНЕУ.

Фота ТАСС—БЕЛТА.

ПРАМОВА КІРАЎНІКА ДЭЛЕГАЦЫІ КПСС ГЕНЕРАЛЬНАГА САКРАТАРА ЦК КПСС Л. БРЭЖНЕВА

29 — 30 чэрвеня 1976 года ў сталіцы Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі Берліне адбылася Канферэнцыя 29 камуністычных і рабочых партый Еўропы. Прадстаўнікі гэтых партый абмяняліся меркаваннямі па абмежаванаму колу пытанняў, якія датычацца барацьбы за мір, бяспеку, супрацоўніцтва і сацыяльны прагрэс у Еўропе.

У заключэнне сваёй работы канферэнцыя прыняла падагульняючы дакумент «За мір, бяспеку, супрацоўніцтва і сацыяльны прагрэс у Еўропе».

Канферэнцыя праходзіла ў дзелавой, таварыскай атмасферы.

Прадстаўнікі камуністычных і рабочых партый, якія ўдзельнічалі ў канферэнцыі, выказалі сваё перакананне ў тым, што ажыццяўленне сфармуляваных ёю мэт адпавядае інтарэсам усіх народаў і стане важным укладам у справу міру, нацыянальнай незалежнасці: дэмакратыі і сацыялізму на ўсёй нашай планеце.

Увазе нашых чытачоў прапануем прамову кіраўніка дэлегацыі КПСС Генеральнага сакратара ЦК КПСС Л. Брэжнева на Канферэнцыі камуністычных і рабочых партый Еўропы.

Дарагія таварышы!
Дэлегацыя Камуністычнай партыі Савецкага Саюза гора-ча вітае ўдзельнікаў Канферэнцыі камуністычных і рабочых партый Еўропы. Мы перадаём вам пачуцці брацкай дружбы і баявой салідарнасці пятнаццаці з палавінай мільёнаў савецкіх камуністаў. Мы выказваем таксама сардэчную падзяку таварышам з Сацыялістычнай адзінай партыі Германіі і асабіста тав. Хонекеру за праяўленыя ім клопаты, за выдатную арганізацыю нашай канферэнцыі.

У гэтай зале прысутнічаюць

Прамова друкуюцца з нязначнымі скарачэннямі.

кіруючыя дзеячы дваццаці дзевяці кампартый Еўропы. Тут сабраліся людзі, якія прысвяцілі сваё жыццё барацьбе за правы працоўнага народа, за новы справядлівы грамадскі парад, за сапраўды трывалы мір паміж народамі. Нашы партыі працуюць у розных умовах і вырашаюць розныя задачы, узгадняючы сваю тактыку і стратэгію з канкрэтнай абстаноўкай у сваёй краіне. Але ўсе мы — удзельнікі адзінай барацьбы, усе мы рухаемся ў адным напрамку і ўсіх нас аб'ядноўвае агульная высакародная канчатковая мэта. Таму нам, еўрапейскім камуністам, карысна ў інтарэсах нашай агульнай справы абмяняцца думкамі, абмерка-

ваць такую важную і актуальную тэму, як мір, супрацоўніцтва, бяспека і сацыяльны прагрэс у Еўропе.

Можна лічыць у нейкай меры сімвалічным, што мы сабраліся іменна тут, у Берліне. Горад, дзе завяршыўся разгром гітлераўскага, горад, які яшчэ 30 гадоў назад ляжаў у руінах, з'яўляецца цяпер выдатным прыкладам сацыялістычнага адраджэння, росквіту і накіраванасці наперад. Сёння гэта сталіца Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, дзяржавы, усе думкі якой, як нядаўна зноў пацвердзіў IX з'езд САПГ, звязаны з мірнай стваральнай

[Працяг на 3-й стар.]

АДЗІНЫ ШЛЯХ ПАЗНАЦЬ ПРАЎДУ — ПРЫЕХАЦЬ САМОМУ

[«За параўнаннем — праз акіяны»]

стар. 4

МАКСІМ ТАНК:

Савецкая літаратура — адна з самых перадавых, наватарскіх і багатых сучасных літаратур свету

[«Стваральная літаратура нацыі»]

стар. 6—7.

СВЯТЛО КРАМЛЕЎСКИХ ЗОРАК БАЧЫЦЬ УВЕСЬ СВЕТ

[«Рубінавае сусор'е Масквы»]

стар. 8

ПРАМОВА КІРАЎНІКА ДЭЛЕГАЦЫІ КПСС ГЕНЕРАЛЬНАГА САКРАТАРА ЦК КПСС Л. БРЭЖНЕВА

[Працяг. Пачатак на 1-й стар.]
працаў у імя камуністычнай будучыні.

І вось гэты Берлін гасцінна прымае камуністаў Еўропы, якія сабраліся, каб прапанаваць яе народам шляхі руху да новых гарызонтаў міру і сацыяльнага прагрэсу. Сапраўды, гэта яркі паказчык гістарычных перамен у Еўропе.

Наш кантынент сёння — ужо далёка не тая Еўропа, якая трыццаць гадоў назад выйшла з другой сусветнай вайны разбуранай, залітай крывёю, пакрытай пажарышчамі. Гэта нават не тая Еўропа, якой яна была ўсяго дзесяць—пятна-

Еўропе яе лёс. У вызначэнні гэтага лёсу важнае слова належыць цяпер сацыялістычным дзяржавам, рабочаму і дэмакратычнаму руху ў краінах капіталу. І якраз гэтым сілам належыць рашаючая заслуга ў тым, што Еўропа вось ужо больш чым трыццаць гадоў жыве ва ўмовах міру.

У новых умовах, якія ўзніклі ў Еўропе, знайшлі, нарэшце, сваё вырашэнне многія вострыя і выбухованебяспечныя праблемы, што ўзрушалі кантынент з часу другой сусветнай вайны. Важныя дагаворы і пагадненні, заключаныя за апошнія гады сацыялістычнымі

розныя формы. Аднак галоўнае — гэта імкненне яшчэ больш узвінціць гонку ўзбраенняў, якая ўжо дасягнула небывалых маштабаў.

Для гэтага агрэсіўныя сілы імперыялізму і іх падпывалы зноў пускаюць у ход зацяганы міф аб праслаўтай «савецкай пагрозе», якая нібыта навісла над краінамі Захаду. Настойліва распаўсюджваюцца, — як сродкамі масавай інфармацыі, так нярэдка і дзеячамі, якія займаюць адказнае становішча, — абсурдныя сцвярджэнні, што груба скажаюць палітыку Савецкага Саюза і іншых сацыялістычных дзяржаў.

Цэнтральнай Еўропе ўзялі на сябе абавязальства не павялічваць, пакуль ідуць перагаворы, колькасць сваіх узброеных сіл. Але і гэта прапанова не была прынята Захадам. НАТО працягвае нарошчваць колькасць і ўдарную магутнасць сваіх баявых часцей у Цэнтральнай Еўропе.

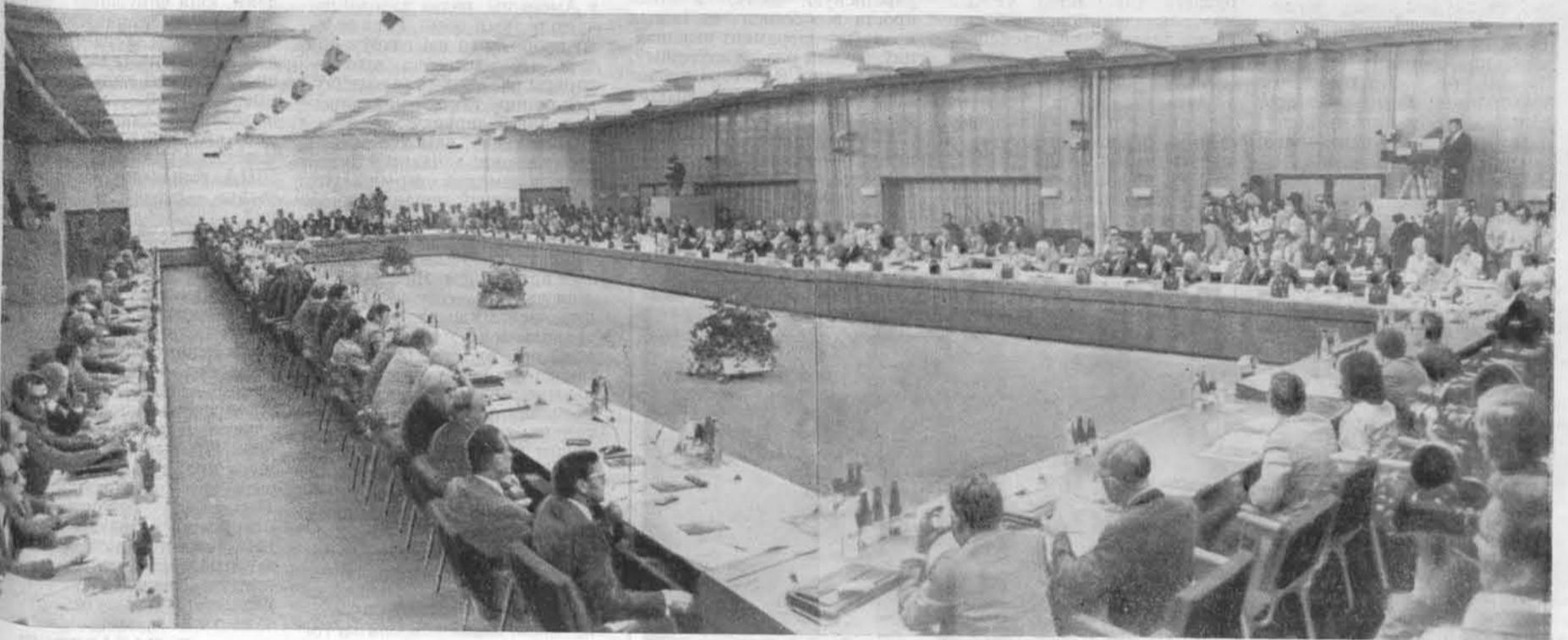
Дык хто ж стаіць за змяшэнне ваеннай небяспекі ў Еўропе, а хто садзейнічае яе павелічэнню?

Савецкі Саюз — адзіная з вялікіх дзяржаў, якая не павялічвае з году ў год сваіх ваенных расходаў і дабіваецца агульнага ўзгодненага скара-

ядзернай зброі, якая сустрэла шырокую падтрымку ў ААН. Аднак іншыя ядзерныя дзяржавы адмовіліся сесці за стол перагавораў для вырацоўкі адпаведнага пагаднення.

Усе гэтыя нашы прапановы застаюцца ў сіле. Большасць з іх, побач з іншымі канкрэтнымі прапановамі, увайшла ў састаў «Праграмы далейшай барацьбы за мір і міжнароднае супрацоўніцтва, за свабоду і незалежнасць народаў», якую адобрыў XXV з'езд КПСС і за ажыццяўленне якой змагаюцца наша партыя, наша дзяржава.

Думаецца, таварышы, што ўсяго сказанага дастаткова, каб

У зале пасяджэння канферэнцыі.

Фота ТАСС—БЕЛТА.

цаць гадоў назад, у перыяд «халоднай вайны». Змяніліся суадносіны класавых сіл — у міжнародным плане і ўнутры многіх дзяржаў. Намнога ўзрасла роля, якую адыгрывае ў грамадскім жыцці Еўропы рабочы клас і яго авангард — камуністычныя партыі.

Тое, чаго народы Еўропы дасягнулі сёння, ёсць перш за ўсё плён вызваленчай барацьбы супраць фашысцкіх агрэсараў і занявольнікаў. Дзесяткі мільёнаў людзей аддалі свае жыцці ў гэтай барацьбе. Яны ўнеслі свой уклад у абнаўленне Еўропы. Пра гэта мы ніколі не забудзем.

Сённяшняя Еўропа — гэта ў значнай меры плён паспяховага будаўніцтва сацыялізму і камунізму ў шэрагу краін кантынента. Яна ёсць таксама плёч настойлівай і няўхільнай барацьбы за мір, якую краіны сацыялізму вядуць на міжнароднай арэне.

Разам з тым новае аблічча Еўропы ёсць вынік нарастаючай класавай барацьбы працоўных буржуазных краін на чале з рабочым класам, барацьбы шырокіх грамадскіх колаў за трывалы мір.

Важнай характэрнай рысай перажываемага намі перыяду з'яўляецца тая акалічнасць, што гэтыя змяненні ў сённяшняй Еўропе адбываюцца на фоне паглыблення агульнага крызісу капіталізму. Тут хочацца падкрэсліць, што гэта не толькі эканамічны, але таксама палітычны і маральны крызіс. Ён усё больш пераконвае масы, што капіталізм — грамадства, пазабудленае будучыні, і тым самым памнажае колькасць прыхільнікаў іншага, сацыялістычнага шляху. Гэты крызіс не спыніць ні ўзбадзёраннем ваенна-палітычных блокаў імперыялістаў і гонкай узбраенняў, ні эканамічнай інтэграцыяй магілёў, ні бачнасцю сацыяльных рэформ, ні рэпрэсіямі.

Сёння больш ясна, чым калісьці, відаць, што імперыялізм не можа больш дыктаваць

дзяржавамі з Францыяй, ФРГ і іншымі заходнімі краінамі, чатырохбаковае пагадненне па Заходняму Берліну змянілі да лепшага міжнародную абстаноўку ў Еўропе.

Прынцыпы мірнага суіснавання сталі вядучай тэндэнцыяй у адносінах паміж дзяржавамі. Найбольш поўнае сваё выражэнне гэта знайшло ў факце паспяховага правядзення агульнаеўрапейскай нарады з удзелам ЗША і Канады. Гэта велізарная палітычная перамога сіл міру.

Падагульняючы дакумент нарады — гэта багаты, шматбаковы кодэкс мірных зносін і супрацоўніцтва дзяржаў. Усе яго палажэнні мы імкнёмся ажыццяўляць. Але больш за ўсё мы цэнім тое, што гэты дакумент накіраваны на забеспячэнне трывалага міру ў Еўропе. Такія ж і была галоўная мэта агульнаеўрапейскай нарады — садзейнічаць умацаванню міру і бяспекі еўрапейскіх народаў.

Поспех справы разрадкі міжнароднай напружанасці натхніў і ўмацаваў сілы міру і прагрэсу, павысіў іх аўтарытэт і ўплыў у масах. Ён паказаў абгрунтаванасць пазіцыі, занятых рэалістычна мыслячымі прадстаўнікамі кіруючых колаў буржуазных краін. Але ён жа насцярожыў і актывізаваў сілы рэакцыі і мілітарызму, тых, хто хацеў бы цягнуць Еўропу і ўвесь свет назад да часоў «халоднай вайны» і балансавання на грані ядзернай катастрофы. Перападохаліся тыя, хто нажываецца на вытворчасці сродкаў смерці і разбурэння, хто не ўяўляе сабе іншай палітычнай кар'еры, акрамя распальвання «крыжовага паходу» супраць краін сацыялізму, супраць камуністаў, або, як гэта робяць мааісцкія кіраўнікі Кітая, адкрыта заклікае «рыхтавацца да новай вайны» ў разліку атрымаць выгаду для сябе, сутыкаючы паміж сабой іншыя дзяржавы і народы.

Процідзеянне гэтых разнародных сіл разрадцы прымае

Насуперак разважнаму сэнсу, краінам сацыялізму прыпавядае «адказнасць» за ўнутраныя палітычныя падзеі ў іншых дзяржавах, за грамадзянскія і нацыянальна-вызваленчыя войны. Абывацеляў запалохваюць «полчышчамі рускіх танкаў», унушаюць ім, быццам СССР і іншыя краіны Варшаўскага Дагавору ў велізарных маштабах нарошчваюць узбраенні, рыхтуюць «вайну супраць Заходняй Еўропы».

Але выдумкі разбурваюцца, як картачны домік, вярта толькі звярнуцца да фактаў, да рэальнай рэчаіснасці.

Калі гаварыць аб Цэнтральнай Еўропе, то вялікіх адрозненняў паміж размерамі ўзброеных сіл краін Варшаўскага Дагавору і НАТО тут няма, існуе, прычым ужо шмат гадоў, больш або менш аднолькавы іх узровень (з пэўным адрозненнем іх профіляў у кожнага боку). І заходнім дзяржавам гэта таксама добра вядома, як і нам.

Таму сацыялістычныя краіны і прапануюць дагаворыцца аб аднолькавым скарачэнні ўзброеных сіл і ўзбраенняў бакоў (для пачатку, хоць бы, — СССР і ЗША) з тым, каб не змяняць суадносіны сіл, а ваенныя расходы бакоў скараціць і рызыку сутыкнення зменшыць. Здавалася б, што можа быць больш лагічным і справядлівым? Дык не: краіны НАТО ўпарта спрабуюць дабіцца, каб скарачэнне адбылося неаднолькавае, каб суадносіны сіл змяніліся да выгады іх і на шкоду сацыялістычным дзяржавам. Ясна, што на такое мы пайсці не можам, і нашы заходнія партнёры па перагаворах, відаць, самі гэта разумеюць. Так што пазіцыя, занятая імі, можа мець толькі адзін сэнс: затармазіць перагаворы, перашкодзіць скарачэнню ўзброеных сіл і ўзбраенняў у Цэнтральнай Еўропе.

Іменна Савецкі Саюз прапанаваў, каб дзяржавы—удзельніцы перагавораў аб скарачэнні ўзброеных сіл і ўзбраенняў у

цэння ваенных бюджэтаў дзяржаў. У той жа час ваенны бюджэт ЗША расце няспынна. Ён пераваліў ужо за сто мільярдаў долараў. А ў заходнееўрапейскіх краін — членаў НАТО ваенныя расходы за пяць гадоў — з 1971 па 1975 год — выраслі больш чым у два разы.

Такая рэальнасць. Яна гаворыць сама за сябе. Напамінім яшчэ аб некаторых красамойных фактах.

Іменна Савецкі Саюз выступіў з важнымі прапановамі — заключыць сусветны дагавор аб непрыманенні сілы ў міжнародных адносінах, устанавіць агульную забарону на стварэнне новых відаў і сістэм зброі масавага знішчэння (сярод якіх могуць з'явіцца і яшчэ больш страшныя, чым ядзерная зброя). Гэтыя прапановы сустрэлі шырокае адабрэнне ў свеце, але з боку ўрадаў заходніх дзяржаў (не гаворачы ўжо аб Кітаі) мы пакуль што, на жаль, не бачым вялікага жадання іх ажыццявіць.

Савецкі Саюз у ходзе савецка-амерыканскіх перагавораў па далейшаму абмежаванню стратэгічных узбраенняў афіцыйна прапанаваў дагаворыцца аб адмове ад стварэння новых, яшчэ больш разбуральных тыпаў зброі, такіх, напрыклад, як падводныя лодкі-ракетаносцы «Трайдэнт» і стратэгічныя бамбардзіроўшчыкі Б-1 у ЗША і аналагічныя сістэмы ў Савецкім Саюзе. Аднак Злучаныя Штаты адхілілі нашы прапановы і пачалі стварэнне гэтых новых сродкаў масавага знішчэння.

Іменна Савецкі Саюз прапанаваў ЗША дамовіцца аб вывадзе з Міжземнага мора савецкіх і амерыканскіх караблёў і падводных лодак, якія нясуць ядзерную зброю. Але наша прапанова была адхілена.

Іменна Савецкі Саюз выступіў з прапановай заключыць дагавор аб поўнай і ўсеагульнай забароне выпрабаванняў

правільна адказаць на пытанне, хто на справе імкнецца ўтаймаваць гонку ўзбраенняў, а хто сваімі дзеяннямі падганяе яе.

Вопыт паказвае, што дасягненне трывалага міру, — справа складаная, яна патрабуе вялікай энергіі, настойлівасці і паслядоўнасці. У хуткім часе пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі У. І. Ленін, гаворачы аб задачах Савецкай дзяржавы ў барацьбе за заканчэнне першай сусветнай вайны, падкрэсліваў: «Хто думаў, што міру дасягнуць лёгка, што варта толькі заікнуцца аб міры, і буржуазія паднясе яго нам на талерачцы, той зусім наіўны чалавек». (Поўны збор твораў, т. 35, стар. 116). Даныя словы У. І. Леніна актуальныя і да гэтага часу. Мару запэўніць вас, таварышы, што наша партыя не аслабіць сваіх намаганняў у барацьбе за справу міру і бяспекі народаў.

У сувязі з гэтым мы паранейшаму надаём вялікае значэнне паляпшэнню савецка-амерыканскіх адносін, строгаму захаванню абодвума бакамі адпаведных дагавораў і пагадненняў, падпісаных за апошнія гады паміж СССР і ЗША, а таксама заключэнню новых пагадненняў, якія б замацавалі і прадоўжылі справу, пачатую ў 1972 і 1973 гадах.

Першараднае значэнне мела б, вядома, паспяховае заканчэнне распрацоўкі новага пагаднення аб абмежаванні стратэгічных узбраенняў. СССР працягвае і працягла ў гэтым пытанні добрую волю і канструктыўны падыход. Тым больш здзіўна, што ў адказных колах ЗША даводзіцца часам чуць заклікі да паскоранага ўзбройвання са спасылкай на зацяжку перагавораў з СССР — зцяжку, якая адбываецца ўжо на працягу некалькіх месяцаў — трэба прама сказаць — зусім не па нашай віне.

Таварышы! Размініраваць паравы, а больш дакладна [Працяг на 5-й стар.]

ЗА ПАРАЎНАННЕМ — ПРАЗ АКІЯН

З 29 мая па 4 чэрвеня ў Мінску знаходзілася турыстычная група суайчыннікаў са Злучаных Штатаў Амерыкі, арганізаваная газетай «Русскі голас».

Кірыл Кіргет падышоў да мяне адразу ж у зале аэравакзала і, пакуль служачыя «Аэрафлоту» перагружалі ў аўтобус шматлікія чамаданы і пакуны турыстаў, падзяліўся сваёй радасцю:

— Я ўжо другі раз у Мінску, але ўсё роўна чакаў сустрэчы з ім з вялікім хваляваннем. Гэта ж мая Радзіма: я з Пухавіч, зусім непадалёк адсюль. Мінулы раз я туды ездзіў. Тады, у 1961 годзе, я вельмі здзівіўся, калі замест невялікага мястэчка ўбачыў сапраўдны горад: цагляныя будынкі, новы мост, шмат зеляніны. А цяпер брат зноў піша, што я не пазнаю Пухавіч, таму што там яшчэ больш змен. Гаворыць, што да яго хаты ўжо не па пяску пайду, а па асфальту — яго там усюды паклалі.

Што ж, кожны мерае наш сённяшні дзень сваімі ўяўленнямі, мо таму для гэтага суайчынніка, які пакінуў сваю Радзіму, ратуючыся ад

голаду і галечы, асфальт ля новай бацькоўскай хаты скажа больш, чым экскурсія на буйны сучасны завод.

На другі ж дзень Кірыл Кіргет разам са сваёй дачкой і цёткай адправіўся ў Пухавічы. «О, там будзе добрай сустрэча, — жартаваў ён перад ад'ездам, — «фамілія» ў мяне вялікая, мусіць сваякоў з дваццаць набярэцца».

Да сваіх родных у розныя куткі рэспублікі паехалі яшчэ некалькі членаў групы. Астатнія, крыху адпачыўшы з дарогі, пачалі знаёмства з горадам, з сённяшняй Беларуссю. Трэба сказаць, што «Інтурыст» і супрацоўнікі Беларускага таварыства «Радзіма» паклапаціліся, каб праграма знаходжання гасцей у Мінску была як мага больш цікавай і змястоўнай.

Атрымалася так, што на гэты раз большая частка часу была адведзена знаёмству з культурным жыццём і пытаннямі сацыяльнага забеспячэння грамадзян. Асабліва запомнілася гасцям сустрэча рабочых Мінскага трактарнага завода з украінскімі арты-

стамі, на якой яны прысутнічалі. Якраз у тыя дні ў Беларусі праходзіла дэкада ўкраінскай літаратуры і мастацтва. Па традыцыі, якая існуе паміж Савецкімі Рэспублікамі, дзеячы культуры братняй Украіны прывезлі да нас сваё нацыянальнае мастацтва. На адным з канцэртаў і пабывалі нашы госці.

— Гэта быў цудоўны канцэрт! — сказала пасля заканчэння сустрэчы адна з турыстак. — Колькі радасці, і як дружна апладзіравала зала!

Але, бадай, гарачэй за ўсіх пляскаў у далоні мой сусед па раду Вальтэр Клімашэўскі. Мо таму, што ён добра ведаў украінскую мову, а можа проста яго больш за іншых кранаў тэмперамент выканаўцаў. Толькі раз я заўважыў, як па твары Вальтэра прабег цень смутку — саліст выканаў песню «Два кольоры».

— Гэта пра маё жыццё песня, — сказаў Вальтэр у аўтобусе. — Маці вышывае сыну кашулю ў дарогу... «Чырвоны — то любоў, а чорны — то журба». Я на доўга запамню гэты канцэрт, бо там,

у Амерыцы, рэдка даводзіцца чуць родныя песні. Гэта вельмі добра, што вы захоўваеце народнае мастацтва, што беларусы разумеюць украінцаў, а ўкраінцы так хораша спяваюць для беларусаў.

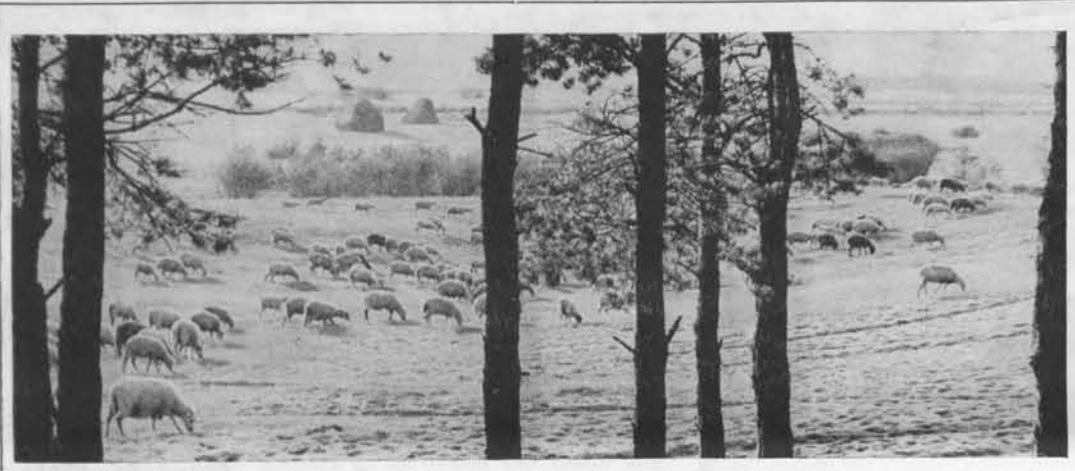
Я не ведаў, якія ўспаміны і перажыванні аднавілі ў душы нашага земляка старыя песні, але заўважыў іншае. Многае з таго, што ўбачылі госці за некалькі дзён знаходжання ў Мінску, было для іх сапраўдным адкрыццём. Яны здзіўляліся чысціні горада і жыццядараснаму выглядзе мінчан, захапляліся мноствам зеляніны на вуліцах і падоўгу з цікавасцю разглядалі вітрыны магазінаў. Гэткая ж прага пазнання адчувалася і ў пытаннях, якія задавалі гідам члены групы. І нярэдка гутаркі ў час паездак ператвараліся ў цікавы абмен думкамі, таксама поўны адкрыццямі і параўнаннямі.

Напрыклад, у час сустрэчы з доктарам медыцынскіх навук П. Лабко, які раскажаў аб стане аховы здароўя ў рэспубліцы, нашы землякі з горыччу гаварылі аб дарагавізненне медыцынскага абслугоўвання ў Злучаных Штатах і зайздросцілі савецкім лю-

дзям, якія акружаны ўвагай урачоў і не плацяць за лячэнне ні капейкі. У дзіцячым садзе, дзе госці глядзелі, яны жывуць дзеці калгаснікаў, іх цікавіла ўсё — ад узросту выхаванцаў да распарадку дня. «Аб такіх дабротах для дзяцей і бацькоў у нас, у ЗША, толькі даводзіцца марыць», — сказаў адзін з гасцей...

— Вы ведаеце, чаму я не пашкадаваў грошай на паездку ў СССР? — спытаў мяне Вальтэр Клімашэўскі. — Гэта не толькі настальгія. У ЗША нам даводзіцца чуць шмат неверагоднага пра нашу Радзіму, і большасць з гэтых чутак — гісторыі пра быццам бы жудаснае жыццё савецкіх людзей. Я не верыў гэтым паклёпам і вырашыў сам убачыць праўду. Цяпер я разумею, чаму яе хаваюць ад нас. Параўнанні ўбачанага з усімі бакамі атрымліваюцца не на карысць капіталістычнага ладу жыцця. Выходзіць, што сапраўды лепш раз самому убачыць, чым усё жыццё чуць хлусню.

В. ХАДАСОЎСКІ.
НА ЗДЫМКУ: турысты на экскурсіі ў санаторыі «Беларусь».

Прыдняпроўе.

Фота П. ЦІШКОЎСКАГА.

анкета — чытач — газета

ГЭТА ТОЛЬКІ ПАЧАТАК

Першы перспектывны план развіцця народнай гаспадаркі СССР быў складзены яшчэ ў 1920 годзе па ўказанню У. І. Леніна Дзяржаўнай камісіяй па электрыфікацыі краіны. У ім ужо тады вырысоўваліся контуры будучых пяцігодкаў. Вялікі правадыр не дажыў да таго часу, калі здзейснілася яго дзёрзкая мара, якую буржуазныя «прарокі» называлі утопіяй.

У 1929 годзе краіна прыступіла да выканання першай пяцігодкі. Ні адно мерапрыемства Савецкага ўрада не выклікала такіх іранічных водгукў у буржуазных краінах, як гэта савецкая пяцігодка. «Бальшавікі спрабуюць за пяць год ажыццявіць тое, на што спатрэбілася б 50 год у самых спрыяльных умовах». Амаль усе тагачасныя эксперты Захаду спрачаліся паміж сабой толькі аб тэрмінах канчатковага правалу гэтага плана.

З таго часу мінула дзевяць пяцігодкаў. І ўсе яны, пачынаючы з першай, выконваліся да тэрмінова.

Упэўнены працоўны поступ першай у свеце краіны сацыялізму выклікаў у «прарокаў» буржуазнага свету памутненне ў мазгах. Да гэтага часу яшчэ чутны часам кліны і паклёп, накіраваныя супраць першай краіны сацыялізму.

Савецкі Саюз паспяхова завяршыў дзевятую пяцігодку. Наша Радзіма стала багачей, мацней, людзі сталі жыць лепш. А паслухайце тутэйшае радыё або пачытайце газету ўласніка-мільянера, у якога працоўны журналіст, нанятая за долары спецыяльна для таго, каб перакручваць, паклёпнічаць, рабіць белае чорным, а

калі трэба, — наадварот. Па іх падліках атрымліваецца, што мінулая пяцігодка правалілася, не была выканана. Асабліва наіскаюць на той факт, што СССР купляе зерне за граніцай. Пры гэтым неўраджаі ў краіне тлумачыцца калектывным вядзеннем сельскай гаспадаркі, а не дрэнным надвор'ем, як гэта было на самой справе. Паслухаць іх, дык выходзіць, што пры царызме, калі цёмны мужык працаваў на сваёй палосцы зямлі, хлеба было больш. Ды і «дэмакратыя» тады ў Расіі была, людзі ў бога верылі, а бог мілаваў іх. А што большасць насельніцтва царскай Расіі заставалася непісьменнай — гэта буржуазныя прапагандыстаў не хвалюе. Яны ахвотна згадзіліся б бачыць нашу Радзіму на тым жа сацыяльным і эканамічным узроўні, на якім яна была шэсцьдзесят год таму назад. Іх прыводзіць у злосць, што ў Савецкай краіны няма і не можа быць тых трывожных эканамічных праблем, якія сталі хронічнымі ва ўсім капіталістычным свеце.

Калі ў СССР на бліжэйшую пяцігодку запланавана далейшае развіццё народнай гаспадаркі, то тут, у Канадзе, гутарка ідзе аб скарачэнні занятасці рабочых і служачых, аб згорванні вытворчасці. Вырашана было, напрыклад, спыніць эксплуатацыю 10 тысяч кіламетраў чыгункі. Адмаўляюцца выплачваць дапамогу на дзяцей, памяншаюць выплату па беспрацоўі. Скарачаюць абслугоўваючы персанал у бальніцах. У выніку зачыніліся дзесяткі шпіталаў. Такімі метадамі нашы кіраўнікі спрабуюць утаймаваць інфляцыю. Метады

не новыя — як заўсёды, у свеце прыватнага прадпрыемальніцтва расплачвацца даводзіцца простым людзям, працоўным.

Асабліва цяжкае становішча ў канадскіх фермераў. Цэны на сельскагаспадарчыя машыны, гаручае, на штучныя ўгнаенні падняліся. А за сваю прадукцыю фермер цяпер атрымлівае напалавіну менш, чым, скажам, два-тры гады назад. Зараз упарта пагаворваюць аб чарговым павышэнні цен на ўсе энергетычныя прадукты. Хіба гэта не «прагрэс»?

Вось чаму сёння, як і раней, буржуазныя сродкі масавай інфармацыі імкнуцца зрабіць усё магчымае, каб схаваць ад канадцаў праўду аб Савецкай краіне, аб яе поспехах у будаўніцтве новага жыцця. Але рэальныя вынікі працы савецкага народа відавочныя. Плён гэтай працы ўсюды — на зямлі і ў космасе, на вадзе і пад зямлёю. Цяпер савецкі трактар — галоўная машына земляроба — з'явіўся ў Амерыцы і Канадзе. Камбайны савецкай вытворчасці малоццяць пшаніцу чысцей за амерыканскія. Машыны працуюць выдатна, а кошт іх ледзь не напалавіну ніжэйшы за мясцовыя. І гэта толькі пачатак.

Цвёрда упэўнены, што дзесятая пяцігодка раскрыве вочы і тым, хто яшчэ не пазбавіўся прадурзятасці. Праўда аб сацыялізме праб'е дарогу да ўсіх на свеце людзей.

Надзея і Рыгор МАРТЫНЮКІ.
Канада.

«Голас Радзімы»

№ 27 (1442)

за мяжой і дома

ШВЕДСКІЯ ПАРЛАМЕНТАРЫ ў МІНСКУ

29 чэрвеня ў Мінску гасціла дэлегацыя рыксдага Швецыі на чале са старшынёй рыксдага Хенры Алардам.

Разам з членамі дэлегацыі знаходзіўся Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Швецыі ў СССР Геран Рудынг.

На вакзале, упрыгожаным дзяржаўнымі флагамі Швецыі, СССР і БССР, гасцей сустрэкалі старшыня Вярхоўнага Савета БССР І. Шамякін, сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Л. Чагіна, міністр замежных спраў БССР А. Гурыновіч, старшыня выканкома Мінскага Савета дэпутатаў працоўных М. Кавалёў, Старшыня Прэзідыума праўлення Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі В. Смірноў, кіраўнік спраў Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР М. Налівайка і іншыя.

Дзеці паднеслі гасцям букеты кветак. Дэлегацыя рыксдага Швецыі нанесла візіт у Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета рэспублікі Ф. Сурганаву раскажаў шведскім парламентарыям аб поспехах Беларускага народа ў развіцці эканомікі і культуры, аб барацьбе працоўных рэспублікі за ажыццяўленне намечаных XXV з'ездам КПСС заданняў дзесятай пяцігодкі. Ён адказаў на пытанні членаў дэлегацыі.

Старшыня рыксдага Швецыі Хенры Алард падзякаваў за сардэчны прыём. Ён адзначыў, што шведскія парламентарыі з задавальненнем прынялі запрашэнне Вярхоўнага Савета БССР наведзець Савецкі Саюз. Гэта з'яўляецца працягам плённага супрацоўніцтва паміж парламентамі нашых краін, пачатае больш чым 20 гадоў назад.

Госці аглядзелі выдатныя мясціны Мінска, наведалі завод халадзільнікаў. Шведскія парламентарыі пабывалі таксама ў Беларускай дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

У той жа дзень дэлегацыя рыксдага Швецыі адбыла самалётам у Сочы.

ДРУЖБЕ МАЦНЕЦЬ

У Мінску 29 чэрвеня адбылася IV рэспубліканская канферэнцыя Беларускага аддзялення Таварыства савецка-чэхаславацкай дружбы.

На канферэнцыі былі выбраны новы састаў праўлення Беларускага аддзялення Таварыства савецка-чэхаславацкай дружбы, дэлегаты на Усесаюзную канферэнцыю таварыства.

Старшыня праўлення зноў выбраны рэдактар газеты «Савецкая Беларусь» А. Знін.

На канферэнцыі была зачытана прывітальная тэлеграма, прысланая Надзвычайным і Паўнамоцным паслом Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі ў Савецкім Саюзе Янам Гавелкам.

ПРАМОВА КІРАЎНІКА ДЭЛЕГАЦЫІ КПСС ГЕНЕРАЛЬНАГА САКРАТАРА ЦК КПСС Л. БРЭЖНЕВА

[Працяг. Пачатак на 1-й стар.]

атамны пограб, у які ператворана сёння Еўропа, не проста. Але важна пакласці пачатак рэальнаму руху ў гэтым напрамку. У цяперашніх умовах каштоўныя любія канкрэтныя меры, накіраваныя на захаванне і памнажэнне пачаткаў давер'я, якія складваюцца ў адносінах паміж дзяржавамі Усходу і Захаду.

Верны духу і літары дагаворанасці ў Хельсінкі, Савецкі Саюз акуратна паведамляе ўдзельнікам агульнаеўрапейскай нарады аб ваенных манеўрах, якія праводзяцца ў пагранічных зонах, запрашае на іх назіральнікаў з суседніх дзяржаў.

Сацыялістычныя краіны, як вядома, неаднаразова выступалі з прапановай аб адначасовым роспуску арганізацый Паўночна-атлантычнага і Варшаўскага дагавораў або ў якасці папярэдняга кроку — ліквідацыі іх ваенных арганізацый.

Мы, вядома, далікі ад думкі ставіць на адну дошку абедзве гэтыя арганізацыі. Варшаўскі Дагавор — выключна абарончая арганізацыя. Што ж датычыць НАТО, то гэты блок быў створаны як зброя агрэсіі і падаўлення вызваленчай барацьбы народаў, і, як бы ні прыхарашвалася яго дзейнасць, ён застаецца такім і цяпер. Але мы прынцыпова супраць падзелу свету на ваенныя блокі і гатовы зрабіць усё магчымае для таго, каб прыярытэты да адначасовага спынення дзейнасці абедзвюх групавак.

Таварышы! Еўрапейскія народы — наследнікі і прадаўжальнікі высакародных традыцый, якія сталі непадзельнай часткай сусветнай культуры. Ці трэба гаварыць, што гэтыя вялікія традыцыі да многага абавязваюць еўрапейцаў нашай эпохі.

І разам з тым ёсць іншае: Еўропа — крыніца самых страшных войнаў у гісторыі чалавецтва. Не менш чым сотня мільёнаў загубленых чалавечых жыццяў — такі крываваы баланс гісторыі Еўропы да нашых дзён. Гэта таксама — уклад еўрапейцаў у гісторыю чалавецтва, але ўклад жудасны, які папярэджвае і абавязвае. Абавязвае задумацца над мінулым у імя будучыні.

Еўропа ўступіла ў прынцыпова новую эпоху, якая ў корані адрозніваецца ад усяго, што было раней. Не зразумець гэтага азначала б для еўрапейцаў ісці насустрэчу катастрофе. Той, хто падніме меч, ад меча і загіне», — гаворыць старадаўняя мудрасць. Той, хто падніме меч у Еўропе нашых дзён, не толькі загіне сам, ён нават не ў стане ўявіць, хто яшчэ загіне з ім у агні — ворагі, сябры, саюзнікі або проста суседзі, блізкія або далёкія.

Сама думка аб прымяненні ядзернай зброі на тэрыторыі Еўропы ўяўляецца савецкім людзям жахлівай. Еўрапейскі дом стаў цесным і вогненебяспечным да краінасці. Няма і не будзе пажарнай каманды, здольнай пагасіць агонь, калі ўжо ён сапраўды ўспыхне.

Сапраўды мір стаў для Еўропы і еўрапейцаў жыццёвай неабходнасцю. Таму мы, камуністы, носбіты самага гуманнага, жыццесцвярдальнага святапогляду, лічым, што цяпер, больш чым калі-небудзь, важна пракласці дарогу да ваеннай разрадкі, спыніць гонку ўзбраенняў.

Выключна важна таксама стварыць, так сказаць, матэрыяльную аснову мірнага супрацоўніцтва ў Еўропе, аснову, якая ўмацоўвала б сувязі паміж еўрапейскімі народамі і дзяржавамі, рабіла б іх усё больш зацікаўленымі ў захаванні міру на доўгія гады наперад. Я маю на ўвазе розныя формы ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва — гандаль, творчую кааперацыю, навукова-тэхнічныя сувязі.

Задача гэта зусім рэальная. У апошнія гады, у атмасферы мацнеючай разрадкі, дзяржавы Усходу і Захаду Еўропы набылі ўжо значны вопыт такога супрацоўніцтва. Напрыклад, гандлёвы абарот Савецкага Саюза з капіталістычнымі краінамі Еўропы за апошнія пяць гадоў вырас больш чым у тры разы. Усё большае значэнне набывае супрацоўніцтва ў стварэнні буйнамаштабных аб'ектаў на асновах узаемнай выгады.

Я думаю, у камуністаў Еўропы адзіная думка адносна карысці і пажаданасці далейшага развіцця такіх сувязей. Яны дапамагаюць ствараць матэрыяльную аснову трывалага міру. Яны адпавядаюць непасрэдным інтарэсам працоўных. Да статкова сказаць, што, паводле даных, якія публікаваліся на Захадзе, эканамічныя сувязі з краінамі сацыялізму ўжо забяспечваюць у Заходняй Еўропе работу сотням тысяч або нават мільёнам чалавек у гэтыя крызісныя часы.

Аднак і на гэтым шляху няма перашкод, ствараемых капіталістычнымі краінамі, якія нярэдка звяртаюцца да дыскрымінацыйных мер у адносінах да сацыялістычных дзяржаў.

Жыццё ўсё больш ставіць на першы план задачы развіцця ўзаемавыгаднага шматбаковага супрацоўніцтва еўрапейскіх дзяржаў у імя сумеснага вырашэння важных праблем, якія закранаюць іх агульныя інтарэсы. Мы, як вядома, унеслі прапанову аб правядзенні агульнаеўрапейскіх кангрэсаў або міждзяржаўных нарад для разгляду пытанняў супрацоўніцтва ў вырашэнні такіх праблем, як ахова навакольнага асяроддзя, развіццё транспарту, энергетыкі. На словах заходнія дзяржавы быццам бы «за», а на справе займаюць няпэўную пазіцыю, яўна не спяшаюцца з практычнымі крокамі. Як гэта сумясціць з запэўнівааннямі ў падтрымцы дагаворанасцей, дасягнутых у Хельсінкі?

Што датычыць СССР, то ён мае намер і надалей ісці па шляху развіцця эканамічных сувязей паміж еўрапейскімі краінамі ў імя трывалага міру і рэальнай выгады для еўрапейскіх народаў.

Таварышы! Стварэнне атмасферы давер'я паміж дзяржавамі, гэтак неабходнай для трывалага міру, патрабуе, каб народы ўсё лепш ведалі і разумелі адзін аднаго. Іменна з гэтага пункту гледжання, перш за ўсё, мы падыходзім да пытанняў культурнага абмену і чалавечых кантактаў ва ўсёй іх разнастайнасці.

Як жа ідуць справы на гэтым участку? Мы ў Савецкім Саюзе лічым важным, каб нашы людзі больш ведалі аб мінулым і сучасным іншых народаў, глыбей ведалі іх культуру, умелі паважаць гістарычны вопыт і дасягненні іншых краін.

Таму Савецкая дзяржава ўсямерна заахвочвае культурны абмен — замацоўвае яго міжурадавымі пагадненнямі, з году ў год расшырае яго аб'ём. Цяпер наша краіна мае культурныя сувязі са 120 краінамі свету. У адпаведнасці з заключеным актам нарады ў Хельсінкі мы прынялі дадатковыя меры для павелічэння абмену кнігамі, фільмамі, творами мастацтва. Такія ж, як вядома, лінія ў гэтых пытаннях і іншых сацыялістычных краін — удзельнічаць агульнаеўрапейскай нарады.

Што ж датычыць капіталістычных дзяржаў, то прыгожы слоў аб абмене духоўнымі каштоўнасцямі мы чулі ад іх дастаткова, а вось рэальных спраў — малавата.

Гэта праўдзёца ў самых розных галінах. У Англіі і Францыі, напрыклад, выдаюць у шэсць — сем разоў менш кніг савецкіх аўтараў, чым мы ў СССР — англійскіх і фран-

цузскіх. У заходніх краінах дэманструюць у дзесяткі разоў менш савецкіх кінакарцін, чым у нас — заходніх, у тры разы менш савецкіх тэлевізійных праграм і г. д.

У цэлым народы сацыялістычных краін значна лепш пайнафармаваны аб жыцці на Захадзе, чым працоўныя масы капіталістычных краін — аб сацыялістычнай рэчаіснасці. У чым прычыны гэтай з'явы? Самая глыбокая заключаецца ў тым, што кіруючы клас у буржуазных краінах яўна не зацікаўлены ў тым, каб працоўныя гэтых краін з першакрывініцы ведалі праўду аб краінах сацыялізму, іх грамадскім і культурным развіцці, аб палітычных і маральных устоях грамадзян сацыялістычнага грамадства.

З мэтай аслабіць прыцягальную сілу сацыялізму, ачарніць яго аблічча буржуазная прапаганда прыдумала міб аб «закрытым грамадстве». Сцвярджаюць, быццам сацыялістычныя краіны пазбягаюць сувязей з іншымі народамі, ухіляюцца ад абмену інфармацыяй і развіцця кантактаў паміж людзьмі.

Звернемся і тут да фактаў. Толькі ў мінулым, 1975 годзе краіны — члены СЭУ наведла больш чым 58 мільёнаў гасцей з-за рубяжа, і ў сваю чаргу каля 35 мільёнаў грамадзян краін сацыялістычнага садружэння выязджалі за граніцы. У святле аднаго толькі гэтага ясна, чаго варты ўсе размовы аб «закрытым грамадстве».

Або вазьміце пытанне аб кантактах паміж такімі масавымі арганізацыямі, як прафсаюзы. Ужо неаднаразова дзяржаўныя органы ЗША адмаўлялі ў выдачы віз савецкім прафсаюзным дэлегацыям, запрошаным амерыканскімі прафсаюзамі. Мелі месца нават выпадкі адмовы дапусціць прадстаўнікоў савецкіх прафсаюзаў на міжнародныя сустрэчы, якія праводзіліся на тэрыторыі ЗША.

Што ж датычыць СССР, то ў мінулым годзе ў нас пабывала 980 прафсаюзных і рабочых дэлегацый з-за рубяжа і 750 нашых дэлегацый наведла замежныя краіны.

Не, краіны сацыялізму — гэта не «закрытае грамадства». Мы адкрыты для ўсяго праўдзівага і сумленнага. І мы гатовы ўсямерна панажаць кантакты, выкарыстоўваючы спрыяльныя ўмовы, якія стварае разрадка. Але нашы дзверы будуць заўсёды зачыненымі для выданняў, якія прапагандаюць вайну, насілле, расізм, чалавечанаезнасціцтва. І тым больш яны будуць зачынены для эмісараў замежных сакратных службаў і створаных імі эмігранцкіх антысавецкіх арганізацый. А гаворачы ж аб «свабодзе» кантактаў, сёй-той на Захадзе часам клапоціцца аб тым, каб атрымаць саабоду рук для вельмі нячыстых спраў. «Шпіёнаманія» мы не хварэем. Але і свабоды для падрыўных дзеянняў супраць нашага ладу, нашага грамадства не дапусцім. Думаю, што пасля нядаўніх скандальных выкрыццяў дзейнасці ЦРУ ЗША кожны добра зразумеў, што наш падыход да гэтага пытання, мякка кажучы, мае падставы.

Мы лічым, што культурны абмен і сродкі інфармацыі павінны служыць гуманным ідэалам, справе міру, умацаванню давер'я і дружбы паміж народамі. Між тым на тэрыторыі некаторых еўрапейскіх краін дзейнічаюць вядомыя падрыўныя радыёстанцыі, якія ўзурпіравалі такія назвы, як «Свабода» і «Свабодная Еўропа». Само іх існаванне атручвае міжнародную атмасферу, з'яўляецца прамым выклікам і духу і літары дагаворанасцей, дасягнутых у Хельсінкі. Савецкі Саюз рашуча вы-

ступае за спыненне дзейнасці гэтых сродкаў «псіхалагічнай вайны».

Таварышы! Наша партыя, верная вялікім ідэям пралетарскага інтэрнацыяналізму, ніколі не аддзяляла лёсу Савецкай краіны ад лёсу іншых краін Еўропы і ўсяго свету. І знешняя палітыка СССР, накіраваная на ўмацаванне справы міру і свабоды народаў, і наша ўнутраная палітыка, якая мае на мэце пабудову камунізму, адпавядаюць не толькі карэнным інтарэсам савецкага народа, але і з'яўляюцца, мы ў гэтым перакананы, нашым укладам у агульную барацьбу камуністаў усяго свету за лепшую будучыню чалавецтва.

Вы, напэўна, ведаеце, таварышы, аб выніках XXV з'езда КПСС, у тым ліку аб вызначаных гэтым з'ездам планах развіцця Савецкага Саюза. Маштабы нашай народнай гаспадаркі цяпер каласальныя. Да статкова сказаць, што СССР выпускае 20 працэнтаў сусветнай прамысловай прадукцыі. У абсалютных лічбах — гэта больш, чым выпускалася ў 1950 годзе на ўсёй планеце. Лёгка зразумець, наколькі разнастайныя і складаныя пытанні, якія ўзнікаюць у справе планавання і кіравання такім велізарным эканамічным арганізмам.

Перавагі сацыялізму даюць магчымасць нам забяспечваць няспынный рост эканомікі краіны і ў той жа час няспынный рост дабрабыту ўсяго народа. Цяпер партыя ставіць на першы план задачу павышэння эфектыўнасці вытворчасці, павышэння якасці работы ва ўсіх аспектах гэтага ёмістага паняцця. Гэта патрабуе велізарнай работы ў розных напрамках — ад шырокага абнаўлення тэхнічнай асновы вытворчасці да новых сур'езных зрухаў у справе выхавання свядомых, камуністычных адносін да працы, у справе разгортвання ініцыятывы шматмільённага мас працоўных.

І важна падкрэсліць, што, развіваючы вытворчасць і павышаючы матэрыяльны ўзровень жыцця народа, мы не разглядаем гэта як самамэту, а падыходзім да гэтага з улікам галоўных праграмных мэт камуністычнага будаўніцтва.

Гаворка ідзе, у прыватнасці, аб збліжэнні ўмоў жыцця працоўных горада і вёскі, на што ў значнай ступені нацэлены выпрацаваны нашай партыяй за апошнія гады курс аграрнай палітыкі. Гаворка ідзе і аб паступовым сціранні граней паміж разумовай і фізічнай працай, чаму садзейнічае, напрыклад, ажыццяўленне ўсеагульнага абавязковага дзесяцігадовага навучання і вялікае павышэнне інтэлектуальнага ўзроўню працы рабочых і калгаснікаў. Гаворка ідзе таксама і аб тым, што нам удалося, разгарнуўшы ў небывалых маштабах жыллёвае будаўніцтва, многае зрабіць для забеспячэння дзесяткам мільёнаў працоўных дастойных умоў жыцця ў сучасным жыллі за рэкордна нізкую кватэрную плату. І работа ў гэтым напрамку будзе працягвацца.

Поспехі нашага грамадскага развіцця магчымы толькі як вынік свабоднай і свядомай творчасці мас, усё больш актыўнага выкарыстання імі сваіх грамадзянскіх правоў, усё больш актыўнага ўдзелу ў фарміраванні ўсіх бакоў грамадскага жыцця. Таму далейшы рух па шляху будаўніцтва камунізму абавязкова будзе і далейшым развіццём сацыялістычнай дэмакратыі.

У нашым вялікім і складаным грамадскім жыцці ёсць, вядома, нямала недахопаў і нявырашаных праблем. Мы іх добра бачым, партыя мабілізуе народ на іх пераадоленне і ліквідацыю. Але ніякія недахопы і цяжкасці ніколі не могуць заслабіць у нашай свядо-

масці той галоўнай гістарычнай перамогі, якая дасягнута савецкім народам пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі пад кіраўніцтвам ленинскай Камуністычнай партыі. Мы стварылі грамадства, свабоднае ад панавання манапалістычнай алігархіі, свабоднае ад страху перад крызісамі, беспрацоўем, свабоднае ад сацыяльных бедстваў. Мы стварылі грамадства людзей, раўнапраўных у самым шырокім сэнсе слова, якія не ведаюць саслоўных, маёмасных, расавых або іншых падобных прывілей, грамадства, якое не толькі дэкларуе правы чалавека, але і забяспечвае на справе магчымасць іх выкарыстання. Мы стварылі грамадства ўстойлівае, дынамічнае, згуртаванае.

Можна смела сказаць, таварышы, ніколі яшчэ працоўныя нашай краіны за ўсю яе гісторыю не мелі такога высокага матэрыяльнага ўзроўню жыцця, як цяпер. Ніколі яшчэ яны не мелі такога высокага ўзроўню адукацыі і такіх магчымасцей далучэння да культурных каштоўнасцей, як цяпер. Ніколі яшчэ яны не адчувалі сябе настолькі ўпэўненымі ў сваім заўтрашнім дні — у мірнай будучыні сваёй краіны, — як цяпер. Вось у чым аснова аднадушной падтрымкі савецкім народам палітыкі КПСС, аснова непарушнага адзінства партыі і народа ў нашай краіне.

Таварышы! Развіццё падзей у свеце ўсё ў большай меры вызначаецца сіламі антыімперыялістычнымі, якія выступаюць супраць прыгнечання і эксплуатацыі, супраць насілля і самавольства ў міжнародных справах. І вельмі многае залежыць ад згуртаванасці саміх гэтых сіл, ад іх узаемадзеяння.

Брацкая салідарнасць краін сацыялізму памнажае магучасць кожнай з іх: раўнапраўнае эканамічнае супрацоўніцтва дабаўляе да яе ўласных рэсурсаў велізарныя магчымасці. Глыбокія, арганічныя і няспынна растуць дружэлюбныя сувязі паміж партыйнымі, дзяржаўнымі арганізмамі, паміж калектывамі прадпрыемстваў і навуковых устаноў, грамадскімі арганізацыямі, паміж мільёнамі і мільёнамі грамадзян даюць магчымасць гаварыць аб прынцыпова новай з'яве — сапраўдным брацкім саюзе народаў, спяных адзінствам перакананняў і агульнасцю мэт. Яго трывалай асновай, яго замацоўваючай сілай з'яўляецца баявая садружнасць марксісцка-ленинскіх партый.

Велізарную ролю адыгрывае ўзаемадзеянне камуністаў краін сацыялізму і капіталістычных краін. Дзесяць гадоў назад прадстаўнікі многіх брацкіх партый абедзвюх частак нашага кантынента сумесна выпрацавалі праграму барацьбы за мір і бяспеку ў Еўропе. Цяпер усе могуць бачыць, што гэта праграма ў асноўным ажыццёўлена.

Мы, савецкія камуністы, якія камуністы іншых сацыялістычных краін, глыбока ўдзячныя таварышам з краін капіталу, якія былі салідарны з намі і ў складаныя моманты нашай гісторыі, і ў дні нармальнай, мірнай працы. У сваю чаргу мы пастаянна працягваем салідарнасць з барацьбой, якую вядуць нашы браты па класу ў лагерах капіталізму, імкнёмся аказаць ім маральную і палітычную падтрымку.

Актыўная дзейнасць камуністаў у краінах Заходняй Еўропы, іх настойлівасць у барацьбе за масы, за аб'яднанне рабочага класа і ўсіх сіл, здольных змагацца супраць улады манополій, устанавленне сапраўды дэмакратычных рэжымаў, стварэнне перадумоў для пераходу да сацыялізму прыносяць свой плён. Іменна дзякуючы паслядоўнай і нястом-

[Заканчэнне на 6-й стар.]

ПРАМОВА КІРАЎНІКА ДЭЛЕГАЦЫІ КПСС ГЕНЕРАЛЬНАГА САКРАТАРА ЦК КПСС Л. БРЭЖНЕВА

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

най барацьбе за карэнныя інтарэсы шырокіх народных мас Кампартыі Італіі і Францыі, Фінляндыі і Партугаліі, а таксама Даніі, ФРГ і іншых капіталістычных краін ператварыліся ў аўтарытэтыныя палітычныя сілы. Адным з перакананых сведчанняў гэтага з'явіўся выдатны поспех Кампартыі Італіі на нядаўніх парламенцкіх выбарах, поспех, якому мы ўсе радуемся і з якім віншуем нашых італьянскіх таварышаў.

Асабліва важным з'яўляецца тое, што аб'ядноўваючыся ў барацьбе супраць рэакцыйных колаў імперыялізму з шырокімі дэмакратычнымі плынямі, уключаючы сацыял-дэмакраты і хрысціян, камуністы застаюцца рэвалюцыянерамі, перакананымі прыхільнікамі замяны капіталістычнага ладу ладом сацыялістычным. Выразна гэта гістарычнай задачай яны падпарадкоўваюць усю сваю дзейнасць.

Кожная камуністычная партыя пароджана рабочым рухам краіны, дзе яна дзейнічае. І адказвае яна за свае дзеянні перш за ўсё перад працоўнымі ўласнай краіны, інтарэсы якіх яна выражае і адстаівае. Але іменна гэта і стварае аснову міжнароднай салідарнасці камуністаў. У адрозненне ж ад невыкараняльнай, гаворачы словамі У. І. Леніна, розніцы інтарэсаў эксплуатацыйнага, якія б'юцца з-за прыбыткаў, рынкаў збыту, сфер уплыву, — паміж працоўнымі ўсіх краін няма такіх супярэчнасцей, інтарэсы і імкненні ў іх адны. З другога боку, відавочна, што, чым больш уплывовая кампартыя ў ўласнай краіне, тым больш важным можа быць яе ўклад у барацьбу за агульныя мэты камуністаў на міжнароднай арэне.

Праўда, іншы раз чуюш пытанні: ці па-ранейшаму актуальны пралетарскі інтэрнацыяналізм, ці не ўстарэў ён? А сёйго выказвае апасенні: ці не азначаюць заклікі да ўмацавання інтэрнацыяналістычнай вузлаў, якія аб'ядноўваюць камуністаў, імкнення аднавіць нейкі арганізацыйны цэнтр?

Дзіўныя апасенні. Наколькі вядома, ніхто і нідзе не выступаў ідэі стварэння такога цэнтра. Што ж датычыць пралетарскага інтэрнацыяналізму, гэта значыць — салідарнасці рабочага класа, камуністаў усіх краін у барацьбе за агульныя мэты, салідарнасці іх з барацьбой народаў за нацыянальнае вызваленне і сацыяльны прагрэс, добраахвотнага супрацоўніцтва брацкіх партый пры строгім захаванні раўнапраўя і незалежнасці кожнай з іх, — то мы лічым: такая таварыская салідарнасць, сцяганосцам якой вольна ўжо больш чым сто гадоў з'яўляюцца камуністы, і ў наш час поўнаасцю захоўвае ўсё сваё вялікае значэнне. Яна была і застаецца магнутым і выпрабаваным сродкам кампартыі і наогул рабочага руху.

Дарэчы сказаць, наш агульны класавы праціўнік, — міжнародная буржуазія — паказвае ямаля прыкладаў міжнароднага ўзгаднення сваіх дзеянняў у барацьбе супраць рэвалюцыйных сіл. Там, дзе эксплуатацыйны лад аказваецца пад пагрозай, там, дзе ў ходзе барацьбы бяруць верх сілы нацыянальнага і сацыяльнага вызвалення, сілы дэмакратычныя, імперыялізм робіць літаральна ліхаманкавыя спробы скаардынаваць свае контратакі. Прыкладаў таму ў нашы дні няма — і ў Еўропе, і ў Афрыцы, і ў іншых месцах.

Цяпер, калі ў некаторых краінах Заходняй Еўропы акрэслілася перспектыва ўдзелу

камуністаў ва ўрадзе, рэакцыйныя колы, асабліва ў лагеры НАТО, разгарнулі кампанію адкрытага націску, умяшання ва ўнутраныя справы такіх краін. І заўважце ж, таварышы, супраць чаго яны апалчаюцца, — супраць вынікаў усеагульных выбараў. Вось і выходзіць, што імперыялістычныя палітыкі, якія так многа крычаць аб дэмакратыі і свабодзе, на самай справе гатовыя цярпець тое і іншае толькі ў той меры, у якой гэта не закрэае іх паўнаўладдзя.

У гэтых умовах асабліва важна, што тут, на канферэнцыі, мы калектыўна дэманструем гадоўнасць нашых партый унесці свой уклад у барацьбу за дасягненне сумесна намераных мэт.

Ёсць адна сфера нашага супрацоўніцтва, аб якой трэба сказаць асобна. Гутарка ідзе аб аб'яднанні намаганняў у справе абагульнення рэвалюцыйнага вопыту, аб далейшым развіцці тэорыі навуковага камунізму, створанай К. Марксам, Ф. Энгельсам, У. І. Леніным. Кожная партыя ўдзельнічае ў развіцці рэвалюцыйнай тэорыі. Гэта тэорыя, як справядліва падкрэсліваў У. І. Ленін, вырастае «...з сукупнасці рэвалюцыйнага вопыту і рэвалюцыйнай думкі ўсіх краін свету».

Вопыт, таварышы, набыты камуністычным рухам, сапраўды велізарны. Гэта — вопыт будаўніцтва сацыялізму ў самых розных умовах, які дэманструе як агульныя яго заканамернасці, так і разнастайнасць канкрэтных форм. І вопыт абароны жыццёвых інтарэсаў мас, збірання рэвалюцыйных сіл, барацьбы за сацыялізм у краінах з рознымі ўзроўнямі развіцця. Усё гэта патрабуе аналізу, абагульнення, тым больш, што ў вопыце кожнай брацкай партыі, апрача непарторнай спецыфікі, звязанай з нацыянальнымі асаблівасцямі, абавязкова прысутнічаюць і агульныя рысы, якія маюць цікавасць да ўсяго нашага руху. Ды і жыццё пастаянна прыносіць штосьці новае ў развіцці аб'ектыўных сацыяльна-палітычных і эканамічных працэсаў у асобных краінах і ў сусветным маштабе, у барацьбу за дасягненне нашых агульных мэт.

З вялікай увагай адносячыся да творчасці сваіх таварышаў па камуністычнай сям'і, мы выходзім з таго, што крытэрыем вернасці або, наадварот, памылковасці тых або іншых палажэнняў можа быць толькі практычны вопыт. Але яшчэ да таго, як практыка вынесе свой канчатковы прыговор, ёсць магчымасць і неабходнасць праверыць гэтыя палажэнні ў таварыскай дыскусіі, шляхам шырокага супастаўлення пунктаў гледжання і вопыту розных партый. Відавочна, што ў выніку выйграюць і тэорыя, і практыка, выйграе наша агульная справа.

Думаецца, былі б карыснымі і склікаемыя час ад часу шматбаковыя сустрэчы з мэтай узаемнай інфармацыі і абмену думкамі па тых або іншых актуальных палітычных пытаннях.

Таварышы! Камуністы не замыкаюцца ў рамках свайго руху. Яны заўсёды гатовы аб'яднаць свае намагання з намаганнямі ўсіх, каму дарагія справа міру і інтарэсы народаў. Падгульняючы дакумент агульнаеўрапейскай нарады стварыў добрую аснову для забеспячэння міру і бяспекі ў Еўропе. Але для таго, каб гэта мэта была дасягнута, каб разрадка напружанасці стала незваротнай, а мір сапраўды непарушным, неабходны не толькі на-

маганні ўрадаў, але і дзеянні народных мас.

Неабходна зрабіць усё, каб народныя масы ясна ўсвядомілі, што іх кроўныя інтарэсы патрабуюць актыўнай падтрымкі ініцыятыў і акцый, накіраваных на ўмацаванне міру, бяспекі і супрацоўніцтва. У гэтым, на нашу думку, заключаецца сэнна адна з важнейшых задач камуністаў, задач кожнай з брацкіх партый і ўсіх іх разам. Мы лічым, таварышы, што наша канферэнцыя можа і павінна адыграць значную ролю ў гэтай высякароднай справе.

Тут, на сустрэчы еўрапейскіх кампартыі, гутарка, натуральна, ідзе ў першую чаргу аб становішчы ў Еўропе. Разам з тым у праекце нашага дакумента вялікае месца ўдзелена ўзаемазвязі барацьбы за мір і сацыяльны прагрэс на кантыненте з барацьбой за мір і сацыяльны прагрэс у іншых частках нашай планеты. І гэта заканамерна. Сацыялізм, як прадабчыні стваральнікі нашага вучэння, стаў аб'ектыўнай умовай і пільнай патрэбнасцю далейшага прагрэсу чалавецтва.

Мы змагаемся за мір і бяспеку на ўсёй зямлі. З гэтай трыбуны мы гарача вітаем усіх удзельнікаў нацыянальна-вызваленчага руху, зноў заяўляем аб сваёй нязменнай падтрымцы іх справядлівай барацьбы за свабоду, незалежнасць і прагрэсіўнае развіццё сваіх краін.

Уклад народаў Азіі, Афрыкі, Лацінскай Амерыкі ў справу міру і прагрэсу бяспрэчна нарастае. Сацыялізм пусціў ужо глыбокія каранні ў многіх краінах, якія скінулі каланіяльнае ярмо імперыялізму і сталі на шлях свабоднага, незалежнага развіцця. Значную ролю ў міжнародным жыцці адыгрывае вядомы ўсім нам рух недалучэння.

Ва ўзгодненым намі дакуменце канферэнцыі выказваецца гадоўнасць камуністаў садзейнічаць устанавленню ў свеце новага, справядлівага эканамічнага парадку. Барацьба за раўнапраўныя палітычныя і эканамічныя адносіны і супрацоўніцтва развіцця дзяржаў з былымі каланіяльнымі і залежнымі краінамі — адносіны, якія ўжо даўно ўстанавіліся з імі ў сацыялістычных дзяржаў, — ёсць важная частка агульнага інтэрнацыянальнага абавязку нашых партый.

Таварышы! Павага глядаў кожнага ўдзельніка, дэмакратычная і сапраўды таварыская атмасфера абмеркавання, шырокае супастаўленне вопыту розных партый, сяброўская ўважлівасць да інтарэсаў партнёраў далі магчымасць усім нам прыйсці да сумесных ацэнак і вывадаў па раду актуальных праблем, якія маюць сэнна велізарнае значэнне для народаў Еўропы і ўсяго свету. Мы змагі распрацаваць важны дакумент па гэтых пытаннях, які грунтуецца на прынцыпах марксізму-ленінізму.

Хачу падкрэсліць, што Камуністычная партыя Савецкага Саюза разглядае гэты дакумент, як дакумент, які абавязвае нашу партыю энергічна і настойліва весці барацьбу за дасягненне мэт, калектыўна вызначаных еўрапейскімі камуністамі.

І мы перакананы, што вынікі нашай канферэнцыі, якая высока ўзяла сцяг адзінства еўрапейскіх камуністаў, будучы садзейнічаць аб'яднанню нашых намаганняў, актывізацыі нашай сумеснай барацьбы за карэнныя інтарэсы працоўных, за дэмакратыю і сацыялізм, за трывалы мір у Еўропе.

Дзякую вам, таварышы, за ўвагу.

Стваральная літаратура нацыі

ВЫСТУПЛЕННЕ НАРОДНАГА ПІСЬМЕННІКА БССР
МАКСІМА ТАНКА

Непарыўная сувязь савецкай літаратуры з народам. Справы і здзіўненні савецкіх людзей — невычарпальная крыніца натхнення для мастакоў слова, што пішучы творы, вартыя нашай вялікай эпохі. Гераячная гісторыя Радзімы і слаўны сённяшні дзень, савецкі чалавек — стваральнік новага грамадства — вось галоўныя тэмы, якія хваляюць розум і сэрцы майстроў шматнацыянальнай літаратуры. Сваёй творчасцю яны ўносяць важкі ўклад у справу будаўніцтва

ва камуністычнага грамадства.

За апошнія гады ва ўсіх братніх саюзных рэспубліках з'явіліся новыя творы сацыялістычнага рэалізму, у якіх знайшло яскравае адлюстраванне ўсё тое важнае і значнае, чым жыве краіна, савецкі народ.

3 21 па 25 чэрвеня ў Вялікім Крамлёўскім палацы праходзіў VI з'езд пісьменнікаў СССР. На з'ездзе выступіў народны пісьменнік Беларусі Герой Сацыялістычнай Працы Максім Танк. Ніжэй друкуецца яго выступленне ў скарачаным перакладзе.

Як у кожнай тоне вышляўленага металу, здабытага вугалью, як у кожнай прыгаршні вырашчанага хлеба ёсць працоўны ўклад усіх савецкіх людзей, так і ў савецкай літаратуры, у нашых песнях пераліваюцца фарбы неабсяжнай роднай зямлі, усіх яе рэк, мораў і горных вяршынь, гучаць галасы ўсіх братніх народаў, чуюцца біццё сэрца сям'і адзінай.

Прайшоўшае пяцігоддзе было ўраджайным для беларускай літаратуры. Гэта былі гады далейшага яе ідэйнага і мастацкага росту, інтэнсіўных пошукаў новых выразных сродкаў і прыходу ў яе вялікага атраду таленавітай моладзі, верных купалаўска-колесаўскай традыцыі — «З цэлым светам весці размову». Беларуская літаратура асвойвала ўсё новае і новае тэматычныя пласты жыцця. Хацелася б адзначыць, што з лепшых твораў беларускай прозы прыходзяць да нас па-сапраўднаму светлыя вобразы герояў нашага часу, надзеленыя высокай, чалавечай прывабнасцю і камуністычнай перакананасцю.

Па-ранейшаму наша літаратура шмат увагі надае гераячнай гісторыі свайго народа, асветленай нязгасным святлом рэвалюцыі. Асабліва яркі адбітак знайшлі гэтыя падзеі ў вядомай «Палескай хроніцы» І. Мележа, трэцяя частка якой «Завей, снежань» надрукавана ў апошніх нумарах часопіса «Полымя», а таксама ў апавяданнях П. Броўкі «Разам з камісарам» і ў трылогіі М. Машары «Крэсы змагаюцца», якія з'яўляюцца як бы працягам рэвалюцыйнай тэмы, што ў свой час магутна прагучала ў вядомым рамане П. Пестрака «Сустрэнемся на барыкадах».

Тэма Вялікай Айчыннай вайны ў нашай беларускай літаратуры была і застаецца адной з галоўных. І гэта зразумела. Бо наша літаратура — голас той зямлі, дзе загінуў кожны чацвёрты з яе сыноў і дачок, дзе чуюцца не змаўкаючы, заклікаючы да пільнасці голас званой Хатыні, дзе на ўсіх дарогах і партызанскіх спежках стаць шматлікія курганы і абяліскі ратнай славы савецкага народа.

На гэтую хваляючую тэму напісаны В. Быкавым цудоўныя апавесці «Абяліск», «Дажыць да святання», за якія ён быў удастоены Дзяржаўнай прэміі СССР. Быкаў верны сваёй тэме. Ён у кожнай новай апавесці ставіць цікавыя, глыбокія праблемы паводзін чалавека на вайне. Апошнія апавесці «Воўчая зграя» і «Яго батальён» сведчаць аб далейшым росце яго цудоўнага таленту.

Мележ, Быкаў, Шамякін, Брыль, Адамовіч, Кулакоўскі, Карпаў, Навуменка, Асіпенка, Чыгрынаў, Пташніцаў, Сачанка, Кругавых, Аляксееў, Марціновіч — у прозе, Броўка, Куляшоў, Панчанка, Лужанін, Пысян, Аўрамчык, Кірэнка, Пілевіч, Вяціцкі, Бардулін — у паэзіі — вось толькі некаторыя імяны пісьменнікаў, што ад-

ЭКСКУРСІІ НА ВЫХАДНІЯ

Група інжынерна-тэхнічных работнікаў Упраўлення Беларускай чыгункі на два выхадныя дні вылетала ў горад-герой Валгаград. Тут яны знаёміліся з мемарыяльнымі комплексамі, якія ўвекавечылі неўміручы подзвіг абаронцаў Радзімы ў гады Вялікай Айчыннай вайны, з цікавымі мясцінамі горада.

Захапляючую паездку на цеплаходзе зрабілі экскурсанты па Волзе. Яны наведвалі некаторыя прадпрыемствы.

Экскурсійныя паездкі на выхадныя дні ў гарады-героі і іншыя гарады краіны сталі традыцыйнымі для работнікаў Беларускай чыгункі. Цікавую паездку група супрацоўнікаў зрабіла ў Ленінград, дзе наведвала музеі, пазнаёмілася з гістарычнымі помнікамі.

У бліжэйшыя выхадныя дні група экскурсантаў выедзе ў старажытны беларускі горад Віцебск. Наперадзе — экскурсіі ў іншыя гарады краіны.

«Чырвоныя зоркі» ў ФРГ

З гастрольнай паездкі ў ФРГ вярнуўся вакальна-харэаграфічны ансамбль «Чырвоныя зоркі» Дома культуры прафзахадкацыі. Паездка была прымаркавана да адкрыцця міжнароднай выстаўкі «Інтэршкола-5», на якой экспанаваліся

ся работы навучэнцаў і нашай рэспублікі.

Канцэрты «Чырвоных зорак», якія праходзілі ў Вялікім оперным тэатры Дортмунда, у тэатры для моладзі і на адкрытых эстрадах, выклікалі вялікую цікавасць глядачоў.

АМАЛЬ ПЯЦЬ МІЛЬЁНАЎ ТАМОЎ...

Дзяржаўная бібліятэка БССР існуе пяцьдзесят гадоў. Кніжны фонд яе, які к пачатку Вялікай Айчыннай вайны налічваў больш паўтара мільёна тамоў, быў поўнасьцю разрабаваны і знішчаны гітлераўцамі. Пасля вайны ўцалелая частка кніг вярнулася на Радзіму. Зараз на паліцах і ў сховішчах бібліятэкі размяшчаецца каля пяці мільёнаў тамоў. Тут захоўваюцца каштоўныя калекцыі, рэдкія

выданні, прыватныя зборы Я. Карскага, У. Пічэты, М. Янчука. У адзеле рэдкай кнігі ёсць першыя прыжыццёвыя выданні твораў Маркса, Энгельса, Леніна. У адзеле старадрукаў зберагаюцца выданні беларускіх першадрукароў: «Біблія» Ф. Скарыны, выдадзеная ў 1517 годзе ў Празе, кнігі з друкарні братоў Мамонічаў, «Азбука» В. Бурцава, з'яўленне ў свет якой пазначана 1634 годам, і іншыя старажытныя фаліянты.

Аддзелы грамадскіх і пры-

родазнаўчых навук утрымліваюць літаратуру па розных галінах, што выходзіць у 28 краінах свету, са 130 бібліятэкамі якіх дзяржаўная бібліятэка Беларусі падтрымлівае сувязі. **НА ЗДЫМКАХ:** уваход у галоўны корпус бібліятэкі; у чытальнай зале аддзела тэхнічнай літаратуры; адна са старажытных «рэліквій» першадруку; тут, у кнігасховішчы — спецыяльны мікраклімат, які садзейнічае захаванню «скарбніцы чалавечых ведаў» на вякі.

БРЭСЦКІЯ ПРЭМ'ЕРЫ

...Трыццаць гадоў рупліва вядзе гаспадарку старшыня калгаса «Рэвалюцыя» Сямён Русак. На змену яму прыходзіць сын Аляксей, які бачыць, што не тыя ўжо часы, калі хлебам адзіным жыві чалавек. Патрэбны цяпер людзям і багацейшае духоўнае жыццё, і сучасная культура. А гэтага можна дасягнуць толькі тады, калі тэхніка і механізацыя дзавольна чалавеку мець больш волнага часу. Цяжка Аляксею: не ўсе яго разумеюць, нават бацька...

Такі кароткі змест новага спектакля Брэсцкага тэатра імя Ленінскага камсамола Белару-

сі «Нашчадак» па п'есе М. Матукоўскага.

Пастаноўку ажыццявіў народны артыст БССР Г. Волкаў. У галоўных ролях заняты народны артыст БССР А. Логінаў (Сямён Русак) і артыст Р. Белацаркоўскі (Аляксей Русак).

Другая цікавая сёлетняя прэм'ера тэатра — п'еса польскага драматурга К. Хаінскага «Начная аповесць». Паставіў яе Юзэф Ясельскі, рэжысёр Люблінскага драматычнага тэатра імя Юліуша Астэрвы.

З Люблінскім тэатрам брестчан звязвае даўняя творчая дружба. У мінулым годзе, на-

прыклад, Г. Волкаў паставіў на польскай сцэне спектакль «Месяц у вёсцы» І. Тургенева. Калектывы абменьваюцца гастрольнымі спектаклямі, абмяркоўваюць рэжысёрскія і акцёрскія работы.

Нядаўна група артыстаў выязджала ў Люблін на так званыя малыя гастролі. На сцэне тэатра імя Юліуша Астэрвы некалькі вечароў запар ішоў спектакль «Мяшчане» М. Горькага, у якім былі заняты народны артыст БССР А. Логінаў, заслужаны артыст рэспублікі А. Качаткова, А. Самараў, С. Юркевіч і іншыя артысты з Брэста.

НЁМАН — СІМВАЛ СУВЯЗІ

Гродзенскаму народнаму ансамблю песні і танца «Нёман» хутка споўніцца дваццаць гадоў. Ён па праву лічыцца адным з лепшых самадзейных калектываў рэспублікі. Высокае выканаўчае майстэрства ансамбля, яго багаты рэпертуар пакарылі глядачоў Расійскай Федэрацыі, Малдавіі, Украіны, Літвы і Народнай Польшчы. А ў Беларусі не знойдзеш, бадай, месца, дзе б не гучалі мелодыі «Нёмана».

Не забудуць гродзенцы выступленні ў Маскве, у Зорным

гарадку, дзе ім гарача апла-дзіравалі касманаўты. Нядаўна калектыву падпісаў дагавор аб дружбе і сацыялістычным спаборніцтве з Шаўляйскім ансамблем народнай песні і танца імя Іоўараса. Па майстэрству ён займае ў Літве другое месца сярод паказальных і заслужаных калектываў. Яго гастрольныя маршруты прайшлі праз Маскву і Ленінград, Кіеў і Львоў, Кішынеў і іншыя гарады Саюза. Былі канцэртныя паездкі ў Фінляндыю, Чэхаславакію і Югаславію.

— Мы вельмі даражым дружбаю з вядомым беларускім ансамблем, — сказала мастацкі кіраўнік літоўскага калектыву А. Іванаўскене. — І назва ансамбля сімвалічная: Нёман — рака, якая звязвае беларускія і літоўскія землі. Добра, што ў нашым дагаворы прадугледжаны не толькі саперніцтва па колькасці канцэртаў і якасці праграм, але і абмен рэпертуарам, вопытам работы, сумесныя выязныя канцэрты і іншыя цікавыя, карысныя для абодвух калектываў мерапрыемствы.

крываюць усё новае і новае старонкі гераічнага летапісу Айчыннай вайны, каб сапраўды нічо не быў забыты. Асобнае месца сярод твораў аб Айчыннай вайне займае кніга Адамовіча, Брыля і Калесніка — «Я з вогненнай вёскі». На нарадзе, прысвечанай 30-годдзю Перамогі, К. Сіманаў гаварыў, што нічо не можа прэтэндаваць на тое, што ён ведае аб вайне ўсю праўду. Усю праўду ведае народ. Кніга «Я з вогненнай вёскі» пацвярджае глыбокую ісціну гэтых слоў. Подзвіг герояў у Вялікай Айчыннай вайне будзе вечна жыць у памяці народа, нават калі знікне небяспека паўтарэння трагедыі вайны, бо ён і быў здзейснены, каб сцвердзіць мір назаўсёды.

За апошнія гады нямала было напісана твораў на сучасныя тэмы. Гэта і новы цікавы раман І. Шамякіна «Атланты і карыятыды» аб будаўніках новага сацыялістычнага горада, «Сотая маладосць» У. Карпава аб жыцці рабочых, раман «Песні Дэвіны» Т. Хадкевіча аб будаўніках нафтаперапрацоўчага завода і некаторыя творы Асіпенкі, Сіпакова, Навуменкі, Скрыгана, Васлевіч, Віткі, Кулакоўскага, публіцыстыка Новікава, Палтаран, Дуброўскага.

Вялікіх поспехаў дабілася і наша паэзія, паўнакроўнаму развіццю якой садзейнічала і тое, што ў ёй актыўна і дружна працуюць прадстаўнікі розных пакаленняў. І сёння наша крытыка з поўным правам называе ў шэрагу вядомых майстроў слова такіх розных па ўзросту паэтаў, як Броўка, Куляшоў, Панчанка, Лужанін, Кірэенка, Вялюгін, Пысін, Гілевіч, Макаль, Барадулін, Бураўкін, Вярцінскі і іншых.

Адной з асаблівасцей сучаснага развіцця нашай паэзіі з'яўляецца ўзмацненне яе грамадзянскасці і гуманістычнай сутнасці. Варта толькі прачытаць такія паэтычныя кнігі, як «Днём і ноччу» П. Броўкі, «Сасна і бяроза» А. Куляшова, «Снежань» П. Панчанкі, «Прага крыла» М. Лужаніна і іншыя, каб пераканацца, з якой мастацкай непаўторнасцю кожны з іх увасабляе імкненне перадаць дыялектыку прыватнага і агульнага, асабістага і грамадскага, вымяраць кожны крок нашых дзеянняў маштабамі гістарычнага прагрэсу, перспектывай стварэння камуністычнай будучыні.

У галіне драматургіі перш за ўсё назаву глыбока філасофскую і, як назваў яе аўтар, фантастычную камедыю «Брама неўміручасці» К. Крапівы, пабудаваная на гарачым злабадзённым матэрыяле «Зацюканы апостал», «Трыбунал», «Таблетку пад язык» і «Святая праста» — п'есы А. Макаёнка, востра публіцыстычныя п'есы «Амністыя» і «Апошняя інстанцыя» М. Матукоўскага, «Адкуль грэх», «Трывога», «Укралі кодэкс» А. Петраш-кевіча, творы Маўзона, Махначы, Караткевіча і іншых.

Мы жывём у цудоўны час, калі дзякуючы міралюбівай палітыцы Саветаў Саюза, краін сацыялістычнай сям'янасці зроблены рашучы крок у разрады міжнароднай напружанасці, усталяванню супрацоўніцтва еўрапейскіх дзяржаў на пачатках мірнага суіснавання краін з розным сацыяльным ладам.

Гэта знайшло сваё адлюстраванне ў вялікай харты міру, падпісанай у Хельсінкі ўсімі краінамі Еўропы, а таксама ЗША і Канадай.

Наша партыя і ўрад робяць усё, каб ператварыць гэты ідэі ў жыццё. Але, на жаль, на Захадзе ёсць яшчэ ўплывовыя сілы, якія б хацелі затармазіць гэты няўхільны працэс міжнароднай разрады.

Гэта мы адчуваем і на сваім літаратурным участку. Калі Саветкі Саюз шырока расчыняе дзверы для культурнага абмену і супрацоўніцтва, аб чым гавораць мільённы тыражы твораў пісьменнікаў усяго свету, што выдаюцца на рускай мове, а таксама на мовах народаў нашай краіны, дык другі бок больш ахвотна адчыняе свае дзверы для розных палітычных авантурыстаў, якія даўно не маюць нічога агульнага з літаратурай і якім ахвотна прадастаўляе друк, радыё, тэлебачанне ўсе сродкі сучаснай прапаганды для ідэалагічнай дыверсіі і атручвання міжнароднай атмасферы.

Саветская літаратура — адна з самых перадавых, наватарскіх і багатых сучасных літаратур свету. Яна актыўна ўдзельнічае ў стваральнай працы свайго народа, у барацьбе за свабоду, за сацыяльную і нацыянальную справядлівасць, за мір і шчасце, за светлае будучае чалавецтва і яго культуры. Усё гэта дае нашай літаратуры выключна прызгляльную сілу, якая аказвае ўплыў на творчасць многіх віднейшых сучасных замежных пісьменнікаў.

І беларускія пісьменнікі — адзін з атрадаў нашай шматмільённай літаратуры, — верныя ленынскім прынцыпам партыйнасці і народнасці, няспынна павышаюць мастацкі ўзровень і ідэйнае гучанне сваіх твораў, аддаюць усе свае сілы і здольнасці ажыццяўленню вялікіх прадвызначэнняў нашай роднай партыі.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

У САЛІГОРСКУ прайшоў традыцыйны рэспубліканскі конкурс эстраднай музыкі «Юнацтва Палесся». Галоўныя прызы аспрэчвалі дваццаць беларускіх самадзейных калектываў і вакальна-інструментальны ансамбль «Жыцічы» з Жытоміра.

Звання лаўрэатаў конкурсу ўдастоены вакальна-інструментальны ансамбль «Жыцічы», інструментальны ансамбль «Спадчына» Віцебскага гарадскога дома культуры і народны аркестр Палаца культуры вытворчага аб'яднання «Беларуськалій».

ЧАРГОВЫ зборнік лаўрэата прэміі Ленінскага

камсамола Беларусі Рыгора Барадуліна на рускай мове называецца «Небо твоих очей». Выйшаў ён у маскоўскім выдавецтве «Молодая гвардыя». Змест кнігі склалі вершы і паэма «Блокада».

ГРАМАДСКАСЦЬ горада Пінска адзначыла 20-годдзе народнага ансамбля танца «Палессе». Гэты выдатны калектыв добра вядомы на Піншчыне, выступаў перад жыхарамі многіх гарадоў краіны, даваў канцэрты ў Маскве, ездзіў на гастролі за мяжу.

У МАГІЛЕЎСКІМ доме культуры адкрылася выстаўка работ юных мастакоў горада. На ёй прадстаўлена каля 70 твораў жывапісу, графікі і скульптуры.

Увагу наведвальнікаў прыцягваюць акаварэлі вучаніцы 7-га класа Тані Быкавай, шасцікласніка Славы Яшчэнькі і іншых юных аўтараў.

РУБІНАВАЕ СУЗОР'Е МАСКВЫ

Зблізку зорка здаецца велізарнай — позіркай не ахопіш. Затое адсюль — з яе вышыні — відаць уся Масква са стрэламі сваіх праспектаў, што бягуць да гарызонта, астравамі зеляніны сярод каменных гмахаў, кранамі, якія абазначаюць новабудулі.

На Вадаўзводную вежу мы падняліся разам з А. Браевым і В. Макаравым — майстрамі, якім даверана падтрымліваць святло крамлёўскіх зорак. Зараз, у час рэстаўрацыі Крамля, зоркі таксама абнаўляюцца.

У 1939 годзе А. Браеў стаў адным з ахоўнікаў рубінавага сузор'я. Прышоў сюды з фабрычна-заводскага вучылішча пры заводзе «Динама». У 41-м пайшоў на фронт. А яго зоркі, як і ўся Масква, апранулі ваенную форму — маскіраваныя чохлы. Але для яго, як і для кожнага савецкага чалавека, незгасальна гарэла іх святло. На фронце спатрэбілася яго мірная прафесія электрамеханіка. За рамоні танка Т-34 пад варожым агнём у час фарсіравання Віслы ён быў удастоены ордэна Чырвонай Зоркі. І ў гэтым ордэне яму бачыўся водбліск крамлёўскіх зорак.

Зноў запаліліся яны ў маі — пасля Перамогі. І зноў да іх падняліся верхалазы. Сярод тых, хто расхадляў зоркі, быў і ўчарашні франтавік, кавалер баявых узнагарод В. Макараў. З той першай пасляваеннай вясны крамлёўскія зоркі назаўсёды ўвайшлі ў яго рабочую біяграфію. З таго часу ён беражліва захоўвае мірнае іх святло.

Сёлета спаўняецца 30 год, як крамлёўскія зоркі прынялі свой сённяшні вопік. На заводзе «Красный май» у Вышнім Валачку для іх зрабілі ўнікальнае трохслойнае шкло.

— Каб колер яго быў прыгожым — глыбокім і роўным, — раскажаў Віктар Васільевіч, — рубінавае шкло наклалі на малочнае: яно добра рассяівае святло ад лямпы, заключанай у спецыяльны рэфрактар — 15-гранную прызму. А крышталёвая праслойка надзейна ахоўвае шкло, каб не псавалася.

Тады ж пазалацілі абрамляючыя грані, выкананыя з чырвонай медзі. Залаты слой — 50 мікрон, танчэйшы за чалавечы волос. Але на ўсе пяць зорак пайшло 27,4 кілаграма высакароднага металу — такія вялікія іх памеры. У кожным промні былі зроблены глядзельныя люкі. Віктар Васільевіч растлумачыў:

— Цяпер пры неабходнасці можна раскрыць зорку, праверыць стан шкла і аптычнай сістэмы, зняць пыл. Усе «працэдурны» запісам у «Журнал тэхнічнай эксплуатацыі крамлёўскіх зорак».

Так, зорка — гэта цэлае інжынернае збудаванне. Яе складаным абсталаваннем кіруюць са спецыяльных пульты: мясцовага — ён ёсць у кожнай вежы, і цэнтральнага, што размеш-

чаны ў Троіцкай. Адсюль аўтаматычна кантралюецца работа ўсіх сістэм.

Лёгка раскрыўшы металічныя дзверы, механікі запрасілі да пульта. На мармуровай панелі — кнопкі, прыборы, рубільнічкі, як у сучасным цэху. На шчыце — чырвоныя сігнальныя лямпачкі. Яны не гараць, — значыць, на зорках усё ў парадку.

Для майстроў зоркі, быццам жывыя: яны патрабуюць пастаянных клопатаў, цяпла чалавечых рук. Колькі лёсаў уцялялося ў біяграфію крамлёўскіх зорак! Побач з імем народнага мастака СССР Ф. Федараўскага, які распрацаваў эскіз кожнай зоркі, вызначыў яе памеры, форму, стаіць імя выдатнага маскоўскага майстра Н. Курачкіна. Гаварылі, што ён пазнаў «душу» шкла. Чалавек здзіўляючага таленту, вынаходлівы і дапытлівы, ён першы ў нашай краіне пачаў рабіць гнутае шкло для пражэктараў і самалётаў, марскіх і рачных суднаў, аўтамабіляў. І натуральна, што менавіта яму першаму было даручана зварыць «зорны рубін». За высокія дасягненні майстар быў удастоены Дзяржаўнай прэміі СССР.

І цяпер застаюцца ўнікальнымі зорныя лямпы, створаныя галоўным інжынерам Маскоўскага завода электравакуумных прыбораў Р. Нілендэрам. Параўнальна невялікія па памеру, яны здзіўляюць некаторымі тэхнічнымі падрабязнасцямі. Магутнасць самай «маленькай» лямпы, напрыклад, — 3 700 ват. Толькі гарачаўстойлівае малібдэнавае шкло здольна вытрымаць тую колькасць цяпла, якая выдзяляецца ў ёй. З лямпай зблукіравана спецыяльная вентыляцыйная сістэма: бо летам тэмпература на паверхні зорак падымаецца да 110 градусаў.

Супраць самага моцнага ветра ўстойлівыя крамлёўскія зоркі. Гэтую сілу далі ім рукі рабочых Першага дзяржаўнага падшыпнікавага завода — яны зрабілі ўнікальныя падшыпнікі, на якіх свабодна паварочваюцца зоркі...

Вучоныя і архітэктары, інжынеры, канструктары — спецыялісты больш дваццаці заводаў і фабрык, навукова-даследчых і праектных інстытутаў упісалі свае старонкі ў гісторыю крамлёўскіх зорак. Яны сталі сплавам навуковай, тэхнічнай, творчай думкі, уваасобленай у арыгінальных інжынерных рашэннях і мастацкіх формах.

Зараз у маскоўскім небе гараць тры зоркі. Тыя, што на Баравіцкай і Вадаўзводнай вежах, — у будаўнічых рыштаваннях. Па сігналу «Запаліць зорку!» механік дакрэнецца да кнопкі на пульце кіравання. І ўспыхне яна, абноўленая і прыбраная, уцяляючыся ў рубінавае сузор'е. Сімвал Масквы, Радзімы, сімвал міру, святла і праўды — нясуць сваю нязменную вахту рубінавыя зоркі Крамля.

Л. БЕРНАСКОНІ.

Гарачы поўдзень.

Фота Г. УСЛАВАВА.

МУЗЕЙ БУДСЛАЎСКАГА ЛЯСНІЦТВА

Рабочы кабінет ляснічага Івана Канаваленкі нагадвае сапраўдны прыродазнаўчы музей. Тут багата прадстаўлена мясцовая фаўна. На спецыяльных падстаўках па ўсім кабінете размешчаны чучалы. Ля акна стаіць дзік, за ім — воўк, лісіца. Над імі — рысь. Воддаль на дрэве крадзеца куніца, чатыры тхры напалі на курапатку...
— Нашаму музею шэсць год, — гаворыць Іван Хары-

тонавіч. — Ідэю яго стварэння я выношваў даўно, але не было адпаведнага памяшкання. А вось як пабудавалі новы дом пад кантору Будслаўскага лясніцтва, тады патроху пачалі збіраць экспанаты. Ёсць у нас і адмысловы майстар-аматар Канстанцін Міхаэль, які робіць чучалы звяроў і птушак.

— Іван Харытонавіч, вы спецыяльна адстрэльваеце дзічыну, каб папоўніць свой музей? — цікаўлюся я.
Мой субяседнік усміхаецца.

— Я раскажу вам пра адзін выпадак, хаця ён і надта падобны на паляўнічыя байкі.

У вёсцы Габітацыя, што

за пяць кіламетраў ад Будслава, згаладала рысь залезла ў хлест і пачала душыць там курэй. На крык нясушак прыбегла гаспадыня. Рысь кінулася ў дзірку ў плоце, і тут цётка схпіла яе за заднія ногі. На дапамогу прыбег сусед і забіў нязваную госцю.

— Які вялікі кот! — пляснула цётка рукамі.

— Гэта не кот, — засмяяўся сусед, — а рысь. Яна вельмі галодная і абясселеная была, а так бы табе не здаваецца, кабэтка...

Цяпер на рысь-няўдаліцу могуць паглядзець наведвальнікі лясніцтва.

А. ДЗІК.

У ЛЕС ПА ГРЫБЫ

Вялікія дажджы прынеслі беларускім грыбнікам радасць: у захавааных ад халодных вятроў лясных кутках высыпалі баравікі, лісічкі, падасінавікі. Аматыры «ціхага палявання» з раніцы накіроўваюцца ў лес — пахадзіць па гаях і дубровах. А некаторыя мігчана збіраюць грыбы ў самім горадзе: у парках, скверах сярод зялёнай травы трапляюцца россыпы беласнежных шампіньёнаў.

Адвiце жыта, і знікнуць грыбы-каласавікі. А сапраўдны сезон пачнецца праз месяц. Спажывакаоперацыя адкрые да таго часу 2 165 грыбаварных пунктаў.

ЦЁПЛАЯ ВАДА... У СТУДНІ

Усе добра ведаюць, што калодзеж — гэта крыніца халоднай вады. І не выпадкова ў некаторых нашых вёсках яго называюць студняй. Але з калодзежа, які збудаваны на двары Фелікса Ждановіча, нават у самым моцным маразы вальці пара, тут можна зачарпнуць ваду, тэмпература якой не ніжэй чым 28—30 градусаў.

Амаль восемдзесят гадоў жыве Фелікс Іванавіч на Чэрвеньшчыне не ў вёсцы Палянка. І не ведаў дагэтуль, што дзесьці глыбока ў нетрах пад яго сядзібай цянуць гарачыя воды. Дапамог выпадак. У мінулым годзе гаспадар заўважыў, што яго студня пачала адцягвацца пльвунцом, струхнуў зруб. Разам з сынамі стары ачысціў студню, паглыбіў і старанна адрамантаваў яе.

Цяпер па цёплую ваду гаспадары ходзяць да свайго калодзежа і радуюцца, што — як у назцы — прыйшла да іх такая выгода.

М. КРУК.

гумар

Лысаваты кліент пытае ў цырульніка:

— А ці няма ў вас добрага сродку супраць аблысення?

— Ёсць, сінбёр. Выдатны сродак, можна сказаць, проста чудадзейны, аднаўляе пышную шавялюру.

— А чаму ж вы самі ім не карыстаецеся? — падазрона пы-

тае кліент, касавурачыся на ззяючую лысіну цырульніка.

— Справа ў тым, што гэты сродак прадае мой памочнік. Бачыце, якія ў яго раскошныя валасы? Такім чынам, мы абодва дэманструем, як выглядае галава да прымянення нашага ласбёна і пасля.

У Мінску адкрылася выстаўка творчасці самадзейных мастакоў і майстроў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. 80 членаў Мінскага клуба самадзейных мастакоў — людзей самых розных прафесій і ўзростаў — прадставілі тут больш 350 работ жывапісу, графікі, чаканкі, разьбы па дрэву.

НА ЗДЫМКАХ: пенсіянер В. Фёдараў. Сем год займаецца ён разьбой па дрэву. На розных выстаўках дэманстраваліся больш за 200 яго работ; у адной з залаў выстаўкі.

Фота А. НИКАЛАЕВА.

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва

ЦДК КП Беларусі.
Зак. 938.